

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD TRVÁ NA TOM, ŽE OBCHODNÍ KORPORACE OVLÁDANÉ STÁTEM, KRAJI ČI OBCEMI MUSÍ POSKYTOVAT INFORMACE PODLE ZÁKONA O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

ČEZ, a. s. (dále jen „ČEZ“), je povinným subjektem podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Proto se zásadně nesmí poskytování informací vyhýbat. Je totiž veřejnou institucí, protože jej ovládá stát jako jeho klíčový akcionář. Jelikož však působí na trhu v konkurenčním prostředí, může poskytnutí některých citlivých informací o své činnosti odepřít, typicky pokud by šlo o jeho obchodní tajemství. Těmito závěry vyřčenými v rozsudku ze dne 16. 3. 2016, č. j. 2 As 155/2015 – 84, Nejvyšší správní soud potvrdil a argumentačně posílil své již delší dobu zastávané závěry a odmítl opakované snahy ČEZu vymknout se z dosahu zákona o svobodném přístupu k informacím.

Spolek „V havarijní zóně jaderné elektrárny Temelín“ se na ČEZu domáhal poskytnutí kompletní technické a technologické dokumentace vsázek paliva používaného od začátku provozu obou bloků (tzv. pasporty paliva) a analýzy vhodnosti paliva VVANTAGE - 6 firmy Westinghouse pro reaktor VVER 1000 v jaderné elektrárně Temelín. ČEZ, a. s., informace odmítl poskytnout, neboť se domníval, že není „veřejnou institucí“ ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím, a tedy není povinnou osobou, která by musela informace poskytovat. Poté, co věc opakovaně posuzovaly správní soudy obou instancí, Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 1. 4. 2015, č. j. 7 A 251/2011 – 125, zrušil rozhodnutí představenstva ČEZu ze dne 23. 5. 2011, č. j. 24218203/90100300000/2011, a rozhodnutí ČEZu ze dne 7. 9. 2006, č. j. 3559021/2006, o neposkytnutí požadovaných informací a věc vrátil ČEZu k dalšímu řízení.

ČEZ s rozsudkem Městského soudu v Praze nesouhlasil a obrátil se s kasační stížností na Nejvyšší správní soud. Rozsáhlou a důkladnou argumentací se snažil zvrátit dosavadní názor Nejvyššího správního soudu, kterým se řídil i Městský soud v Praze, že je povinným subjektem podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Zásadní a v podstatě jedinou spornou otázkou v této věci bylo, zda stěžovatel jakožto akciová společnost, tedy právnická osoba soukromého práva, naplňuje znaky „veřejné instituce“ podle § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, a je tedy povinným subjektem dle tohoto zákona.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. Setrval na stanovisku, že ačkoli je ČEZ skutečně soukromoprávní akciovou společností, je současně „veřejnou institucí“ ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím. Pojmem veřejné instituce a tím, zda určitý subjekt lze, nebo nelze pod tento pojem podřadit, se již zabývalo vícero rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu, přičemž výklad v nich podaný je již odbornou i laickou veřejností akceptován (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 10. 2009, č. j. 2 Ans 4/2009 – 93). Nejvyšší správní soud se těchto rozhodnutí neodchýlil ani v této věci, neboť na rozdíl od stěžovatele není toho názoru, že se jedná o výklad absurdní. Z judikatury soudů je jasné patrné, a lze to sledovat v jejím vývoji, jak se zabývala jednotlivými konkrétními kauzami, že pojem veřejné instituce se vztahuje i na subjekty soukromoprávní povahy (založené a fungující podle pravidel soukromého práva, typicky obchodní korporace), u nichž převažuje státní či jiný veřejnoprávní vliv. Nejvyšší správní soud zdůraznil, že za nejvýznamnější kritérium pro podřazení toho kterého soukromoprávního subjektu pod pojem veřejné instituce považuje právě efektivní ovládání takového subjektu, zde akciové společnosti, státem (územním samosprávným celkem); ohledně definice ovládání lze podpůrně vyjít z úpravy obchodních korporací. Kritéria popsaná Ústavním soudem sice nebyla vývojem judikatury překonána, nicméně je lze ve vztahu k tomuto kritériu považovat za kritéria vedlejší.

Nejvyšší správní soud připustil, že zařazení ČEZu a jemu podobných korporací mezi povinné subjekty dle informačního zákona pro ně znamená jisté znevýhodnění. To je ovšem ospravedlněno zájmem na informování veřejnosti o působení subjektů, které jsou fakticky nebo právně ovládané státem či jinými veřejnoprávními korporacemi, a tedy přímo nebo nepřímo hospodářší s veřejnými prostředky. Podřízením takovýchto subjektů zákonu o svobodném přístupu k informacím se naplňuje ústavně (čl. 17 odst. 5 LZPS) zaručené právo na informace jako jedna z garancí demokratického právního státu. Obtíže, které může pro obchodní korporace ovládané státem, kraji či obcemi, působit-li podobně jako ČEZ na trhu v konkurenčním prostředí, znamenat povinnost poskytovat informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím, lze řešit v rámci tohoto zákona, typicky odepřením poskytnutí informací majících povahu obchodního tajemství.

Informace k rozsudku ze dne 16. března 2016 **sp.zn. 2 As 155/2015**.

Poslední aktualizace: 29.3.2016